

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
Julkisoikeus

Pöytäkirja

VN/13668/2019

19.11.2020

Valtioneuvoston perus- ja ihmisoikeusverkoston kokous

Aika 19.11.2020 klo 13-15

Paikka Skype-kokous

Osallistujat

Puheenjohtaja	Johanna Suurpää	OM
Jäsenet	Satu Heikkinen	OKM
	Riitta-Maija Jouttimäki	STM
	Tarja Kangaskorte	UM
	Päivi Kantanen	TEM
	Pentti Lähteenoja	MMM
	Timo Makkonen	OM
	Heli Kokkinen	VM
	Katriina Kuhanen	PLM
	Krista Oinonen	UM
	Krista Sirén	SM
	Charlotta von Troil	YM
	Päivi Yli-Pietilä	STM
	Mikael Åkermarck	LVM
Asiantuntijat	Juha-Pekka Konttinen	EOA
	Minna Ruuskanen	OKV
	Sirpa Rautio	IOK
Sihteeri	Anna-Elina Pohjolainen	OM
Muut osallistujat	Ville Korhonen	VNK
	Eeva Raevaara	STM
	Rauno Merisaari	UM
	Katriina Nousiainen	OM
	Anna Saarela	OM
	Pamela Sarasmo	OM
	Laura Peuraniemi	OM

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

1 Kokouksen avaus

Verkoston sihteeri avasi puheenjohtajan sijaisena kokouksen klo 13.02.

2 Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

3 HLBTI-oikeuksia koskeva työ kansallisella ja EU-tasolla

Nousiainen/OM esitteli otsikkoaiheeseen liittyviä ajankohtaisia asioita VN:ssa, EU:ssa ja kansainvälisellä tasolla. VN:n tasolla arvoidaan parhaillaan HLBTI-ryhmien oikeuksien toteutumista. Tavoitteena on esittää tulokset ja tiekartta tuleville vuosille helmikuussa 2021. Euroopan komissio on julkaissut 12.11 EU:n ensimmäisen HLBTI-strategian vuosille 2020-2025. Osana Suomen Pohjoismaiden ministerineuvoston pj-kautta vuonna 2021 valmistellaan hanketta HLBTI-ihmisten kokemasta väkivallasta ja viharikoksista. Asiakohtaa koskeva PP-esitys on jaettu verkoston jäsenille.

Oinonen/UM muistutti vuonna 2010 annetusta EN:n ministerikomitean suosituksesta, jota koskeva seurantaraportti julkaistiin viiveellä vasta syksyllä 2020.

Kangaskorte/UM totesi, että HLBTI-oikeudet ovat keskeisessä osassa myös uutta ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevaa EU:n toimintasuunnitelmaa 2020–2024, joka hyväksyttäneen vielä tänään. Valtioneuvoston ihmisoikeusselonteon valmistelu

4 VNK:n muistio gender-käsitteestä neuvostossa käytävästä keskustelusta ja Suomen toimintalinjasta

Korhonen/VNEUS ja Raevara/STM esittelivät osallistujille etukäteen jaetun VNK:n muistion sisältöä ja sen taustoja. Keskustelu sukupuolten tasa-arvoa (*gender/gender equality*) koskevasta terminologiasta on kärjistynyt EU-tasolla erityisesti vuoden 2020 aikana. Sama ongelma on noussut esiin kuitenkin myös kansainvälisillä foorumeilla (EN, YK). Asiasta ei ole aiemmin ollut Suomen koordinoitua kantaa, mistä syystä pidettiin tarpeellisenä laatia yleisohje gender-termin käytön systemaattisesta tukemisesta. Poikkihallinnollinen yhteistyö asiassa on tärkeää, ja se on sujunut Suomessa hyvin. Myös samanmieliset EU-maat ovat tiivistäneet asiassa yhteistyötään.

Kangaskorte/UM kiitteli VNK:n ohjetta ja kertoi sitä jo hyödynnetyn. Asiasta on myös UM:n sisäinen ohje. Samanmielisten maiden tiivis yhteistyö asiassa on tärkeää.

5 Kansallisen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelman valmistelu

Pohjolainen/OM kertoi kolmanteen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelmaan liittyvän VN:n periaatepäätöksen valmisteluista ja tulevan periaatepäätöksen mahdollisesta sisällöstä. Periaatepäätöksen aiheena on perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen seuranta yleisesti, ja valmisteltavana olevat perus- ja ihmisoikeusindikaattorit olisivat osa tätä laajempaa kokonaisuutta, todennäköisesti periaatepäätöksen liitteenä. Periaatepäätöksestä laaditaan konseptipaperi verkoston seuraavaan kokoukseen, ja tältä pohjalta voidaan keskustella tarkemmin suunnitellusta sisällöstä.

Peuraniemi/OM kertoi toimintaohjelman valmistelemiseksi järjestetyistä kuulemistilaisuuksista, joista ensimmäinen, sidosryhmille tarkoitettu yleistilaisuus ja pienryhmäkeskustelut olivat 10.11. Pienryhmien purkutilaisuus pidetään 20.10. Lisäksi järjestetään erilliset työpajat laillisuusvalvojille ja erityisvaltuutetuille sekä tutkijoille marraskuun lopussa ja joulukuun alussa. Kaikista kuulemisista laaditaan yhteinen koonti, joka julkaistaan toimintaohjelman hankesivuilla.

6 Muut asiat

Puheenjohtaja ehdotti, että jatkossa verkoston kokouksissa olisi omana vakioasiakohtanaan kansainväliset ihmisoikeusasiat, jonka yhteydessä voitaisiin esitellä sekä poliittisia että kansainvälisiin sopimuksiin liittyviä ihmisoikeusasioita. Ehdotusta tuettiin.

Oinonen/UM antoi katsauksen määräaikaisraportoinnin tilanteesta. Keväällä 2021 järjestetään vuoropuhelut sekä TSS-sopimuksesta että KP-sopimuksesta annetuista määräaikaisraporteista. Jos istuntoja ei voida järjestää, harkitaan pilotointina virtuaalikokouksia. Lisätietoa asiasta saadaan ennen vuodenvaihdetta. Kuulemisten valmisteluun ja virallisen delegaation nimeämiseen palataan erikseen myöhemmin. Yhdistetty määräaikaisraportti rotusyrjintäsopimuksesta (CERD) tulee antaa 13.8.2021 mennessä. Tätä koskeva lausuntopyyntö on lähetetty ministeriöille. EN:n vähemmistökieliperuskirjaa koskeva välikausiraportti annettiin määräajassa ja sen perusteella annettu komitean arvio jaetaan käännöksen valmistuttua ministeriöille. Myös verkostoa tiedotetaan siitä. Asia liittyy useiden eri ministeriöiden toimialaan.

Kangaskorte/UM kertoi Suomen käynnistävän helmikuussa 2021 kampanjan, jonka tavoitteena on paikka YK:n ihmisoikeusneuvostossa kaudelle 2022–24. Tähän liittyvien sitoumusten (pledges) valmistelu on käynnistynyt UM:ssä, ja asiassa ollaan tarpeen

mukaan yhteydessä suoraan ministeriöihin. Kampanjan yhteystahoina ovat UM:n ihmisoikeusneuvostokampanjatiimi, jota vetää suurlähettiläs Paula Parviainen. VN hyväksyi 29.10 UTP-selonteon, jonka yhtenä lähtökohtana on Suomen ulkopoliittikan ihmisoikeusperustaisuus. Selontekoon sisältyy hyviä kirjauksia, mutta niiden jalkauttaminen vaatii vielä lisätyötä.

7 Kokouksen päättäminen

Päätettiin, että verkoston seuraava kokous järjestetään tammikuun puolella. Sihteeristö palaa erikseen tarkempaan ajankohtaan.

Puheenjohtaja muistutti, että verkosto on kaikkien yhteinen foorumi ja ehdotuksia verkoston kokouksissa käsiteltäviksi aiheiksi voi lähettää sihteeristölle.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.30.